

Kodeks profesionalne etike i prakse*

Kodeks Američkog udruženja za istraživanje javnog mnijenja

Mi, članovi Američkog udruženja za istraživanje javnog mnijenja, prihvaćamo načela istaknuta u ovom kodeksu. Ciljevi su nam poduprijeti razumnu mjeru etičke prakse u provođenju istraživanja javnog mnijenja i korištenju takovih istraživanja u administraciji i odlučivanju u privatnom i javnom sektoru, kao i poboljšati opće razumijevanje metoda i korištenja rezultata istraživanja javnog mnijenja.

Obvezujemo se održavati visoke standarde znanstvene kompetencije i integriteta u provođenju, analiziranju i izvještavanju o našem radu kao i u odnosu spram ispitanika, naručilaca, spram možebitnih korisnika naših rezultata u javnom djelovanju kao i spram javnosti. Obvezujemo se nadalje da ćemo odbiti svako istraživanje ili zadatak što bi zahtijevao djelatnosti koje nisu u suglasnosti s načelima ovog kodeksa.

KODEKS

I Načela profesionalne prakse i obnašanja

A. Iskazat ćemo dužnu pažnju postavljanju nacрта istraživanja i instrumentima anketiranja, kao i prikupljanju, obradi te analiziranju podataka, poduzimajući sve potrebne korake za osiguranje pouzdanosti i validnosti podataka.

1. Preporučivat ćemo i primjenjivati samo one instrumente i metode analize koji, shodno našoj profesionalnoj prosudbi, najbolje odgovaraju dotičnom istraživačkom problemu.

2. Nećemo odabirati instrumente istraživanja i analize podataka na osnovi njihovog svojstva da omoguće zabludne zaključke.

3. Nećemo namjerno kao ni prešutno dozvoliti interpretacije rezultata istraživanja u neskladu s prikupljenim podacima.

4. Nećemo interpretacijama namjerno pridati vjerodostojnost višu, no što to omogućavaju prikupljeni podaci.

B. Naše ćemo metode i nalaze opisati točno i sa svrsishodnim podrobnostima u svim istraživačkim izvještajima, shodno standardima minimalnog raskrivanja rezultata, navedenima u odlomku III.

C. Bude li bilo koji od naših radova postao predmetom službene istrage ili moguće zlorabe ovog Kodeksa, a s dozvolom Izvršnog odbora udruženja, pružit ćemo dodatne informacije o anketi u pojedinostima koje će omogućiti kolegi istraživaču provesti profesionalno vrednovanje istraživanja.

II. Načela profesionalne odgovornosti u našim odnosima s ljudima

A. Javnost:

1. Utvrdimo li da se u javnosti pojavljuju ozbiljna iskrivljanja našeg istraživanja, javno ćemo raskriti sve što ih može ispraviti, uključujući kao primjeren i javni iskaz u medijima, zakonodavnim tijelima, administrativnim tijelima ili u drugim odgovarajućim grupama, u kojima se, odnosno pred kojima se dotično iskrivljanje pojavilo.

* Preuzeto iz: Lawrence W. Neuman (1997) Social Research Methods (3. Izdanje). Boston: Allyn and Bacon, str. 477-483

B. Stranke ili sponzori

1. Radimo li istraživanje za privatnu stranku, držat ćemo povjerljivom svaku odgovarajuću informaciju koju smo prikupili o stranci te o provedbi i nalazima istraživanja izvršenog za dotičnu stranku, osim u slučajevima kada je stranka izričito dozvolila razaslanje informacija, odnosno kada je raskrivanje informacija nužno shodno odredbama Odjeljka I-C ili II-A ovog Kodeksa.

2. Bit ćemo svjesni ograničenosti naših metoda i mogućnosti te ćemo prihvatiti samo takve istraživačke zadatke za koje možemo razumno pretpostaviti da ih možemo izvršiti u okviru zadanih ograničenja.

C. Profesija

1. Prepoznavamo našu odgovornost u pridonosenju znanosti istraživanja javnog mnijenja te u što je moguće slobodnijem objavljivanju ideja i nalaza naših istraživanja.

2. Naše članstvo u Udruženju nećemo upotrebljavati kao dokaz naše profesionalne spremnosti budući da Udruženje u tome smislu svjedoči kako za pojedince tako i za organizacije.

D. Ispitanik

1. Nastojat ćemo izbjeći metode ili prakse koje bi mogle štetiti, poniziti ili dovesti u ozbiljnu zabludu anketne ispitanike.

2. Osim u slučaju kada se ispitanik odrekne povjerljivosti podataka za specifičnu uporabu, svaku ćemo informaciju koja bi mogla identificirati ispitanika preko njegovih, odnosno njezinih odgovora, držati povjerljivom odnosno privilegiranom. Također, nećemo raskriti ili upotrijebiti imena ispitanika u neistraživačke svrhe, osim uz izričitu dozvolu ispitanika.

III. Standardi minimalnog raskrivanja podataka

Dobra profesionalna praksa obvezuje sve istraživače javnoga mnijenja da uključe, u svakom istraživačkom izvještaju, odnosno staviti na raspolaganje kada se dotični izvještaj objavi, određene osnovne informacije o tome kako je istraživanje bilo provedeno. Sljedeće točke predstavljaju minimalne standarde raskrivanja podataka:

1. Tko je financirao (sponzorirao) i tko je izveo istraživanje.

2. Doslovno navođenje pitanja, uključujući tekst eventualne prethodne instrukcije ili pojašnjenja anketaru ili ispitaniku za koje se može s pravom očekivati da su utjecali na odgovor.

3. Definicija populacije te opis postupka uzorkovanja u dotičnom istraživanju.

4. Opis postupka odabira uzorka, uz podroban opis metode koju je istraživač primijenio u odabiru ispitanika, odnosno kako su - ako su - ispitanici u potpunosti sami sebe odabirali.

5. Opis veličine uzorka te primjereno tome opis ispunjena planiranog uzorka, informacije o kriterijima odabira te postupcima kontrole.

6. Rasprava o preciznosti nalaza, uključujući, shodno tome, procjenu greške uzorkovanja te opis eventualnih postupaka procjene uzorka.

7. Navod koji su rezultati osnovani na poduzorcima, a koji na totalnom uzorku.

8. Metoda, lokacija i datumi prikupljanja podataka.

Kodeks Američkog sociološkog udruženja

Preambula

Sociolozi smatraju da su otkrivanje, stvaranje i akumuliranje znanja i prakse sociologije društveni procesi koji uključuju, u svakoj svojoj fazi, etičnost u pristupu i obnašanju. Osobita pažnja što se pridaje etičkim dimenzijama sociološke prakse i sociološkom učenju, doprinosi širem projektu iznalaženja načina kako maksimalizirati plodotvorne učinke sociologije za čovječanstvo te kako minimalizirati štete koje mogu nastati kao posljedica sociološkog rada. Utjecaj i moć obvezivanja ovog Kodeksa leži napokon u neprekidnoj i djelotvornoj raspravi, refleksiji i primjeni od strane profesionalnog članstva.

Sociolozi podupiru opća načela znanosti i učenosti. Sociolozi su posebno osjetljivi za potencijalne štete koje pojedincima, grupama, organizacijama, zajednicama i društvima mogu nanijeti nekompetentne i beskrupulozne uporabe sociološkog rada i znanja.

S ostalim znanstvenim disciplinama sociolozi dijele opredjeljenje za slobodan i otvoren pristup znanju i uslugama te za javno raskrivanje nalaza. Sociolozi se opredjeljuju za proslijeđivanje točnog i preciznog znanja te za samoregulaciju statusa sociologa preko ocjenjivanja vlastita rada u krugovima profesionalnih kolega, bez osobnih i metodologijskih predrasuda te bez ideoloških zloćudnosti. Budući da sociologija nužno obuhvaća proučavanje pojedinaca, grupa, organizacija i društava, takva načela bi katkada mogla biti u sukobu s općenitijim načelima etičkog razumijevanja prava stranaka i ispitanika na privatnost, integritet, dostojanstvo i autonomnost. Taj potencijalni sukob jedan je od razloga donošenja ovog Kodeksa.

Stilovi sociološkog rada raznorodni su i promjenjivi. Takvi su i konteksti zapošljavanja sociologa. Takve raznorodnosti postupaka i konteksta stvorile su nedoumice što je to primjereno profesionalno obnašanje. Nedoumice su još jedan razlog donošenja ovog Kodeksa.

Napokon, ovaj Kodeks također pokušava izaći u susret izrazitoj potrebi onih sociologa koji se pitaju koji je najbolji put u situacijama koje obuhvaćaju odnose spram ispitanika, studenata, kolega, poslodavaca, stranaka i vlasti.

Ovaj Kodeks uspostavlja izgledne zahtjeve za etičko obnašanje. Ti zahtjevi pokrivaju mnoge, no ne sve potencijalne izvore etičkog sukoba koji se mogu pojaviti tijekom istraživanja, poučavanja i prakse. Većina predstavlja *prima facie* obveze koje doduše priznaju iznimke, no općenito vrijede kao vodeća načela obnašanja. Kodeks objavljuje konsenzus Udruženja o etičkim standardima ponašanja koje će Komitet za etičko obnašanje uzeti u obzir prilikom prosuđivanja o obnašanju člana Udruženja u određenoj situaciji. I više od toga - Kodeks je namijenjen senzitiviziranju sociologa za etičke probleme koji se mogu pojaviti tijekom njihova rada te nukanju sociologa da sebe i svoje kolege privikavaju na etičko ponašanje.

Težeći tim ciljevima, mi, članovi Američkog sociološkog udruženja potvrđujemo i podupiremo Etički kodeks koji slijedi. Članovi prihvaćaju odgovornost za suradnju s odgovarajućim ustanovljenim odborima ASU-a tako što će na njihove zahtjeve odgovarati cjelovito i na vrijeme. Osobe koje će u dobroj vjeri iskoristiti svoje pravo da se prituže ne mogu, na osnovu ovog Kodeksa, ni na koji način biti za to kažnjavane od strane članova Udruženja.

I. SOCIOLOŠKA PRAKSA

A. Objektivnost i integritet

Tijekom sociološkog istraživanja i prakse sociolozi će nastojati održavati objektivnost i integritet.

1. Sociolozi će se držati najviših mogućih tehničkih standarda tijekom istraživanja, poučavanja i prakse.

2. Budući da se sociolozi razlikuju u istraživačkim modelima, vještinama i iskustvima, moraju uvijek *ex ante* iskazati granice vlastita znanja kao i disciplinarna i osobna ograničenja koja bi mogla utjecati ili utječu na uspješno dovršenje istraživačkog projekta, odnosno uvjetuju validnost nalaza.

3. U praksi ili u situacijama u kojima se od sociologa zahtijeva objelodanjivanje profesionalne prosudbe, sociolozi moraju točno i nepristrano predstaviti područja i stupnjeve ekspertize.

4. Predstavljajući vlastiti rad, sociolozi su obvezani izvijestiti o svojim nalazima u cjelini i neće krivo predstavljati nalaze svojih istraživanja. Kad je rad predstavljen, sociolozi će o nalazima izvijestiti u potpunosti, ne ispuštajući značajne podatke. Po najboljim će svojim mogućnostima izvijestiti također u detaljima o teorijama, metodama i nacrtima istraživanja i iznijeti sve ono što bi moglo utjecati na interpretacije istraživačkih nalaza.

5. Sociolozi moraju u potpunosti izvijestiti o svim izvorima financiranja u svojim publikacijama; sociolozi ne smiju uspostaviti posebne odnose s bilo kojim od izvora financiranja.

6. Sociolozi ništa ne obećavaju ispitanicima, pojedincima, grupama ili organizacijama - osim kada postoji namjera i sposobnost da se takva obećanja i ispune. Jednom izjavljena, obećanja se moraju i ispuniti.

7. U skladu s duhom potpune otkrivenosti metode i analize, sociolozi će surađivati u nastojanjima da će, nakon što su dovršili vlastite analize, sirovi podaci i pripadajuća im dokumentacija, prikupljena i obrađena na teret javnih financija biti, uz razumnju cijenu, stavljena na raspolaganje ostalim društvenim znanstvenicima. Iznimka su samo slučajevi kada bi neminovno došlo do kršenja povjerljivosti podataka, kršenja prava stranke na privatnost, odnosno uzdržanost informacije te kršenja privatnosti osobnih zabilješki terenskog istraživača. Posebnu pažnju zahtijeva pravovremenost takve suradnje.

8. Sociolozi će dati na uvid odgovarajuće informacije i citate koji se odnose na ljestvice i ostale mjerne instrumente primijenjene u istraživanju.

9. Sociolozi neće prihvatiti grantove, ugovore ili istraživačke zadatke koji bi mogli zahtijevati kršenje načela izraženih u ovome Kodeksu i moraju se ograditi od istraživanja kada utvrde da je do takvog kršenja došlo, a da nisu u stanju to popraviti.

10. Kada je jednom financijska potpora istraživanju prihvaćena, sociolog mora uložiti svaki razumni napor da predloženi rad dovrši na vrijeme, uključujući i izvještaj financijeru istraživanja.

11. U slučaju skupnog projekta više sociologa, odnosno studenata, od samog bi početka trebalo izjaviti uzajamno prihvatljive sporazume glede diobe rada, kompenzacija za rad, pristupa podacima, autorskim pravima, te drugim pravima i odgovornostima. Ukoliko se tijekom istraživanja pojavi potreba da se takvi sporazumi modificiraju, svaka se promjena mora izvršiti zajednički i sporazumno.

12. Sociolozi će s posebnom pažnjom ispostaviti sve kvalifikacije značajne za nalaze i interpretacije svojih istraživanja.

13. Sociolozi su obvezani objaviti istraživačke nalaze, osim onih koji bi mogli ugroziti stranke, suradnike i sudionike u istraživanju, odnosno one nalaze koji su uzdržani na osnovu formalnog ili neformalnog sporazuma.

14. U ulogama praktičara, istraživača, učitelja ili administratora, sociolozi preuzimaju važnu društvenu odgovornost budući da njihove preporuke, odluke i akcije mogu mijenjati živote drugih. Oni moraju biti svjesni stanja i pritisaka koji mogu dovesti do zloupotrebe njihova utjecaja i autoriteta. U tim raznorodnim ulogama, sociolozi će također biti svjesni da profesionalni problemi i sukobi mogu biti nauštrb profesionalnoj učinkovitosti. Sociolozi će

nastojati osigurati da takvi sukobi ne dovedu do posljedica koje bi ugrozile stranke, sudionike u istraživanju, kolege, studente i uposlenike.

B. Otvorenost i poštivanje prava istraživanih populacija

Razlike u imovnom stanju, moći i statusu između sociologa, ispitanika i stranaka mogu uzrokovati probleme jednakopravnog odnošenja i suradnje u istraživanju. Sukob interesa za sociologa može se pojaviti u istraživanju i u praksi. Također, slijedi li sociolog propise znanstvene metode - kao što su oni koji zahtijevaju punu otkrivenost istraživanja - može dovesti do neželjenih posljedica ili osobnog rizika za pojedinca ili grupe. Napokon, neodgovorne akcije pojedinog istraživača ili istraživačkog tima mogu eliminirati ili reducirati mogućnosti pristupa određenim kategorijama ispitanika čitavoj profesiji i s njom povezanim područjima.

1. Sociolozi neće koristiti svoje položaje profesionalnih društvenih znanstvenika za obmanjujuće svrhe, odnosno kao pokriće za prikupljanje tajnih informacija za bilo koju organizaciju ili vladu. Sociolozi ne smiju dovoditi u zabludu ispitanike, sudionike u istraživanju glede svrhe dotičnog istraživanja.

2. Subjekti u istraživanju imaju pravo na biografsku anonimnost.

3. Informacije o subjektima, prikupljene iz javno dostupnih podataka, ne mogu se zaštititi garancijama privatnosti ili povjerljivosti.

4. Tijek sociološkog istraživanja ne smije izložiti ispitanike riziku osobnog ugrožavanja. U slučaju da sudjelovanje u istraživanju izlaže ispitanika riziku većem od rizika svakodnevnog života, istraživač mora pridobiti od ispitanika potpisan dokument o informiranom pristanku. Isto u slučaju kada se anticipira umjereni rizik ili šteta za ispitanika.

5. Sociolozi će poduzeti kulturalno primjerene korake kako bi pridobili informirani pristanak te izbjegli ugrožavanje privatnosti. Posebne su akcije potrebne tada kada su pojedinci u istraživačkoj populaciji nepismeni, vrlo niskog socijalnog položaja, odnosno neupućeni u prirodu društvenog istraživanja.

6. U mjeri u kojoj to omogućava istraživanje, sociolozi su dužni anticipirati moguće ugrožavanje povjerljivosti podataka. Postupci kao što je odstranjivanje identifikatora, upotreba slučajnih odgovora i drugih statističkih rješenja za zaštitu privatnosti moraju biti primijenjeni kad god je to primjereno.

7. Kada sudionik u istraživanju pruži povjerljivu informaciju, sociolog će je tretirati povjerljivo, čak i u slučaju kada ta informacija nema zakonsku zaštitu, odnosno privilegiju. Obveza poštivanja povjerljivosti odnosi se i na članove istraživačke organizacije (anketare, kodere, službenike itd.), sve one kojima je informacija dostupna. Službenici i voditelji istraživanja dužni su o tome poučiti osoblje istraživačke organizacije i poduzeti sve potrebne korake kako bi se ograničio pristup povjerljivim informacijama.

8. Poštujući opće prihvaćeno načelo objave doprinosa svakog člana sudionika istraživanja, sociolozi moraju voditi računa o šteti koja može nastati uslijed takve objave te stoga poštivati želje sudionika da ostanu anonimni. Do objave može doći kasnije, ukoliko okolnosti to dozvoljavaju.

9. Nacrt istraživanja i tehnike prikupljanja podataka moraju biti usuglašene s regulacijama o ljudskim pravima i to bez obzira na izvore financiranja, kako je to postavljeno u Američkom udruženju sveučilišnih profesora, u dokumentu o istraživanju ljudskih jedinki (Regulations Governing Research on Human Subjects: Academic Freedom and the Institutional Review Board).

10. Sociolozi priznaju odgovarajuće vladine propise i institucionalne zahtjeve koji se odnose na vršenje istraživanja. Ti zahtjevi mogu uključivati, no nisu nužno i ograničeni na pridobivanje pozitivne recenzije i dozvole za istraživanje kada se radi o ljudskim jedinkama, te obvezuju slijediti preporuke odbora odgovornih za istraživanja koja uključuju subjekte, materijale i postupke istraživanja.

II. OBJAVLJIVANJE I RECENZIRANJE

A. Autorstvo i obznanjivanje doprinosa drugih

1. Sociolozi moraju obznaniti doprinosa svakog pojedinca bilo u istraživanju ili u pridržavanju prava objavljivanja (copyright publikacija). Prava i redosljed autorstva, doprinosa drugih i zahvala moraju točno odslikavati doprinose sviju glavnih sudionika u istraživanju i procesu pisanja, uključujući studente, osim u slučajevima kada je takav redosljed ili obznanjivanje doprinosa i zahvala određeno službenim protokolom.

2. Podaci i materijali preuzeti doslovno iz objavljenog ili neobjavljenog materijala druge osobe, moraju biti eksplicitno identificirani i referirani po autoru. Navođenje ideja koje je netko drugi razvio u pisanom materijalu, ne navodi li se doslovno, ne smije biti svjesno izostavljeno.

B. Autori, urednici i recenzenti preuzimaju međuovisne profesionalne odgovornosti u procesu objavljivanja.

1. Urednici će stalno voditi brigu o tome da standardi objavljivanja budu primjenjivani nepristrano, bez osobne ili ideološke zle namjere.

2. Urednici časopisa moraju autore što prije obavještavati o odlukama glede predloženih rukopisa. Oni nadziru rad pridruženih urednika i ostalih recenzenata tako da ne dolazi do čestih odlaganja i nesavjesnog recenziranja.

3. Obveže li se urednik da će objaviti određeni rad, obvezana je i redakcija. Jednom prihvaćen za objavu, rukopis se mora objaviti u što kraćem roku.

4. Urednici koji prihvate recenzije rukopisa od recenzenata koji su iste rukopise prethodno recenzirali za neke druge časopise, dužni su pribaviti dodatne recenzije.

5. Povjeravanje rukopisa za objavu profesionalnom časopisu daje pravo tom časopisu pravo prioriteta u objavljivanju, osim u slučajevima u kojima politika časopisa dozvoljava višestruko razaslanje rukopisa za objavu. Članak povjeren jednom časopisu na engleskom jeziku za objavljivanje ne može se više povjeriti drugim časopisima na engleskom jeziku, sve dok to izričito ne dozvoli redakcija prvog časopisa. Prirodno je da se članak može povući iz objavljivanja u bilo koje vrijeme.

C. Sudjelovanje u procesu recenziranja

Od sociologa se često zahtijeva vrednovanje rukopisa, prijedloga za istraživanje, kao i drugih uradaka profesionalnih kolega. U takvim će se slučajevima sociolozi pridržavati visokih standarda, i to na nekoliko specifičnih načina:

1. Sociolozi će otkloniti recenziranje rada drugih u kojima dolazi do izražaja jaki sukob interesa, kao primjerice kada se od osobe zahtijeva da recenzira rad učitelja, prijatelja ili kolege spram kojega ona ili on osjeća posebne sklonosti ili nesklonosti, ima određene obveze ili kada se zahtjevu ne može udovoljiti na vrijeme.

2. Materijali poslani na recenziranje moraju se pročitati u cjelini, s dužnom pažnjom i držati povjerljivima. Vrednovanje treba eksplicitno obrazložiti.

3. Sociolozi od kojih se traži recenzija rukopisa i knjiga koje su već jednom recenzirali, moraju tu činjenicu dati na znanje uredniku koji zahtijeva recenziju.

III. PODUČAVANJE I NADZIRANJE

Pravila rutinskog obavljanja dužnosti i odgovornosti fakultetskog osoblja podrobno su dana pravilnicima pojedinih fakulteta te u AAUP pravilniku, koji prihvaćaju sve visokoškolske institucije. Sociolozi u obrazovnom procesu moraju biti upoznati sa sadržajem pravila koja

vrijede na njihovim institucijama i moraju obavljati svoje dužnosti vođeni tim pravilima. Sociolozi koji nadziru znanstvene asistente, moraju se pobrinuti da i asistenti poštuju ta pravila.

A. Sociolozi su dužni zaštititi prava studenata da im se pristupa fer i jednakopravno.

1. Sociolozi će snabdjeti studente jasnim i otvorenim pregledom kursova, jasno postaviti zahtjeve i očekivanja od studenata, te informirati ih o pravovremenom, jednostavnom i fer vrednovanju njihova rada.

2. Odsjeci za sociologiju moraju pružiti postdiplomskim studentima jasne informacije o kriterijima, mjerama i uvjetima upisivanja u postdiplomske programe, o financijskim potporama, zapošljavanju, grantovima, evaluacijama i mogućim otpuštanjima sa studija.

3. Odsjeci za sociologiju pomoći će studentima u nalaženju mogućnosti zapošljavanja u profesiji, u akademskim sredinama i u praksi.

4. Odsjeci za sociologiju poradit će na jednakomjernom pristupu svim studentima, afirmativnom akcijom, zakonima i mjerama.

5. Sociolozi će se suzdržavati od raskrivanja osobnih informacija o studentima, osim kada su te informacije vezane za profesionalnu spremnost studenta.

B. Sociolozi će se suzdržavati od eksploatacije studenata.

1. Sociolozi ne smiju prisiljavati ili obmanjivati studente da služe kao subjekti istraživanja.

2. Sociolozi ne smiju prisvajati radove studenata.

3. Sociolozi imaju posebnu obvezu i odgovornost obznaniti doprinose studenata te zastupati ih glede autorstva i ostalih prava.

C. Sociolog ne smije iznuđivati bilo kakvu osobnu, seksualnu, profesionalnu ili novčanu uslugu od osoba uključujući ispitanike, stranke, pacijente, studente, znanstvene asistente, službenike ili kolege.

D. Sociolog ne smije dozvoliti da osobne netrpeljivosti ili intelektualne razlike vis-a-vis kolega ometaju pristup studentima do tih kolega.

IV. ETIČKE OBVEZE POSLODAVACA, UPOSLENIH I FINANCIJERA ISTRAŽIVANJA

Sociolozi ne smiju vršiti diskriminaciju u zapošljavanju, otpuštanju, unapređivanju, plaćanju, tretmanu i drugim okolnostima tijekom rada ili razvitka karijere na osnovi spola, spolnih sklonosti, dobi, rase, religije, etničkog podrijetla, invalidnosti ili političke orijentacije. Sociolozi će se pridržavati fer običaja u zapošljavanju, unapređivanju, beneficiranju i procesu recenziranja. Navodimo neka, no ne sva etička pravila i obveze tijekom zapošljavanja i rada.

A. Običaji i praksa zapošljavanja te pridržavanje osnovnih pravila

1. U svojstvu poslodavca, sociolozi će specificirati zahtjeve za zapošljavanje, unapređivanje i održavanje na radu i te zahtjeve objaviti sadašnjim i potencijalnim suradnicima. Glasovanje o redovnoj profesuri i unapređenju zasniva se isključivo na profesionalnim kriterijima.

2. U svojstvu poslodavca, sociolozi će nastojati pridržavati se i osigurati jednaki tretman sviju i na svim razinama.

3. U svojstvu poslodavca, sociolozi su dužni informirati se o fer pravilima zapošljavanja, odgovorni su za stvaranje atmosfere koja će podržavati fer prakse zapošljavanja i dužni su pokušati promijeniti svaku nečasnu praksu u organizaciji ili na sveučilištu.

4. Svi zaposleni, uključujući i privremeno zaposlene, na svim razinama, moraju biti zaštićeni jednostavnim i jasnim žalbenim postupkom. Obveza je sociologa u svojstvu poslodavca da zaposlene upozna sa žalbenim pravima te da zaštititi prava onih koji se žale. Sociolozi će zaposlene također upoznati sa standardima rada te će im omogućiti pripadajuće beneficije i kompenzacije.

B. ODGOVORNOST UPOSLENIKA

1. U nalaženju zaposlenja, sociolozi će potencijalne poslodavce snabdjeti točnim informacijama o svojim relevantnim profesionalnim kvalifikacijama i iskustvima.

2. Uposle li se na akademskom području ili u praksi, sociolozi moraju biti svjesni mogućih ograničenja u istraživanju i objavljivanju rezultata na tim područjima; stoga moraju unaprijed raščistiti uvjete koji prate istraživanje i objavljivanje. U procesu ispunjavanja svojih obveza spram poslodavaca, sociolozi koji rade u takvim uvjetima moraju poduzeti sve potrebne korake kako bi se pridržavali profesionalnih obveznosti koje sadrži ovaj Kodeks.

3. Ukoliko namjerava napustiti svoj položaj, sociolog mora poslodavcu uputiti jasnu i pravovremenu objavu svoje namjere.

C. Sudjelovanje financijera u procesu zapošljavanja

1. Sa svrhom da zaštiti i osigura zapošljavanje studenata i mladih istraživača, sociolog mora pokušati sve da izbjegne sukob interesa. Kada do toga ipak dođe, tražiocima zaposlenja treba u cjelini i otvoreno raskriti moguće pristranosti.

S engleskoga prevela i priredila: Silva Mežnarić